

HELSEDIREKTORATET
Postboks 220 Skøyen
0213
OSLO

Deres ref.:

Vår ref: HSAK202000086

Dato: 14-10-2020

Nasjonal veileder - Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming

Den norske legeforening takker for anledningen til å komme med innspill til ny nasjonal veileder om gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming. Utkastet til veileder har vært på intern høring.

Overordnet mener Legeforeningen at det er nyttig og viktig med en veileder med formål om å bidra til gode tjenester til denne gruppen. Legeforeningen mener at utkastet til veileder lykkes i å ta utgangspunkt i tjenestemottakerens behov. Det er gjennom hele utkastet lagt ved lenker som er nyttige og relevante for dem som skal bruke veilederen. Legeforeningen mener også at utkastet flere steder lykkes i å konkretisere kravene og anbefalingene, noe som gjør at det både vil være lettere å gjennomføre kravene, men også at det er enklere å påpeke der praksis avviker fra veilederen.

Legeforeningen støtter behovet for nødvendig kompetanse hos tjenesteytere til personer med utviklingshemming og mener at det er en forutsetning for å få til godt tverrfaglig samarbeid. Fellesorganisasjonen har kartlagt kompetansesituasjonen i tjenester til personer med utviklingshemming. Kartleggingen viser svært høy forekomst av deltidsstillinger i tjenester for utviklingshemmede, og en tredjedel av de ansatte i tjenester til utviklingshemmede har ikke formell kompetanse (1). I kapittel 2: Samarbeid og kompetanse, s. 8 står det: "*Kommunen skal sørge for nødvendig grunnleggende formell kompetanse, det vil si tilstrekkelig personell med minimum høyskoleutdanning innen helsefag, sosialfag og spesialpedagogikk.*" Legeforeningen lurer på hva som regnes som "tilstrekkelig personell" og hvem som beslutter hva som er tilstrekkelig? I barnehager stiller bemanningsnormen krav om minimum én ansatt per tre barn under tre år og én ansatt per seks barn over tre år. Skjerpet pedagognorm innebærer minst én pedagogisk leder per sju barn under tre år og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år (2). Legeforeningen mener at det burde vurderes å utarbeide en lignende konkretisering av krav til kompetanse også for dette området slik at det ikke blir opp til hver enkelt kommune å definere behovet.

I kapittel 2, s. 13 under kravet: "*Kommunen skal sørge for nødvendig kommunikasjonskompetanse hos tjenesteytere*" står det i tredje avsnitt:

Virksomhetsleder må sørge for at tjenesteytere kan etablere og opprettholde en god og stabil relasjon til tjenestemottaker så langt det er mulig. Virksomhetsleder må sørge for at antall tjenesteytere er slik at det er mulig å etablere og opprettholde relasjoner mellom tjenestemottakeren og tjenesteyterne.

Legeforeningen mener at det bør gjøres enda tydeligere og foreslår å legge til følgende:

"Virksomhetsleder må tilstrebe minst mulig utskifting av personalet som jobber med hver enkelt tjenestemottaker." I siste avsnitt under samme krav s. 14 står det: *"I møte med tjenestemottakere og pårørende som har begrensede norskkunnskaper, eller er samiskspråklige, døve, hørselshemmede eller døvblinde, skal helse- og omsorgstjenesten vurdere behovet for tolk."* Legeforeningen mener at det bør legges til at kommunen bør tilstrebe at tjenestemottaker møter tjenesteytere som behersker språket sitt dersom det er mulig.

I kapittel 6, s. 46 står det: *"Kommunen og fastlegen bør samarbeide om årlig helsekontroll for personer med utviklingshemming."* Legeforeningen mener at det må tydeliggjøres hvem som har ansvaret for at pasienten settes opp til årlig helsekontroll hos fastlege. Legeforeningen anbefaler at kommunen, gjerne ved primærkontakt eller virksomhetsleder, har dette ansvaret. Fastlegene baserer seg ikke på oppsøkende virksomhet, og i tillegg kan det skje fastlegebytter. Et uklart ansvarsforhold for organisering av disse kontrollene kan medføre at de uteblir.

Legeforeningen mener at det er viktig med best mulig oppfølging etter helsekontroll, men mener at det ikke er hensiktsmessig å skrive ut journalnotatet på papir for å levere dette til pasienten, slik forslaget er i høringsutkastet s. 46, siste avsnitt: *"For best mulig oppfølging i etterkant av kontrollen, kan helse- og omsorgstjenesten og pasienten be om utskrift fra journalen. Legen eller personen som følger må kvalitetssikre at tjenestemottaker så langt det er mulig har forstått det legen har formidlet."* Journalen er legens arbeidsverktøy og er ikke beregnet for slik bruk. Informasjonen som deles ut bør være tilpasset pasienten eller andre som skal motta opplysningene. Ofte foreligger det en kort, skriftlig oppsummering av videre plan etter kontrollene. Denne oppsummeringen bør som hovedregel sendes som elektronisk dialogmelding til den som har ansvar for å følge opp. Denne gruppen pasienten har gjerne kontakt med flere ulike behandlere og ivaretas av kommunen. Pasientene er avhengige av god informasjonsflyt og samarbeid mellom instansene.

I kapittel 6, s. 52 står det: *"Kommunen skal sørge for god legemiddelhåndtering hos personer med utviklingshemming"*. Det står videre at fastlegen i samarbeid med pasienten/pårørende og kommunen skal ha ansvar for å lage en avtale om bestilling og oppbevaring av medisiner, istandgjøring av dosett/multidose/medisindispensere og støtte til å ta medisinen selv. Legeforeningen mener at virksomhetsleder må ha ansvar for at disse avtalene inngås. Fastlegen har ansvar for at gjeldende medisinliste er oppdatert og også for denne pasientgruppen vil en snarlig innføring av Pasientens legemiddelliste være til stor nytte.

Legeforeningen vil også påpeke at spesialisthelsetjenesten til barn i liten grad er representert i utarbeidelsen av høringsutkastet. Medisinsk utredning og behandling er en vesentlig del av tjenestetilbudet, særlig i barneårene.

Referanser:

1: Fellesorganisasjonen og NAKU. (2020). Ingen tid å miste – en kartlegging av kompetansesituasjonen i tjenester til personer med utviklingshemming. Hentet 28.09.2020 fra <https://www.fo.no/getfile.php/1330664-1598358898/Filer/Rapport%20komp%20i%20tjenester%20til%20utviklingshemmede.pdf>

2: Utdanningsdirektoratet. (2018) Bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm – hvordan ligger barnehagene an? Hentet 20.09.2020 fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finnforskning/tema/Statistikknottat-bemanningsnorm-barnehage/#:~:text=Bemanningsnormen%20stiller%20krav%20om%20minimum,innfri%20ny%20bemanningsnorm%20innen%201.>

Med hilsen
Den norske legeforening

Geir Riise
Generalsekretær

Kari Jussie Lønning
Fagdirektør

Marta Bergseng
spesialrådgiver